

eksport" - da bi se omogućilo ocjenu stvarne umjetničke vrijednosti nastale su galerije naivne umjetnosti kao stručne muzejsko-galerijske ustanove. Među prvima u svijetu nastala je Galerija primitivne umjetnosti u Zagrebu osnovana još 1952. godine kao "Seljačka umjetnička galerija".

Prije par godina osnovana galerija naivne umjetnosti u Neusu (kod Düsseldorfa, BRD, Zap. Njemačka), u sklopu Klemaus-Sels-Museuma, predstavlja danas jednu od značajnih svjetskih galerija suvremene naive. U ovoj galeriji uz pomoć ministarstva za kulturu pokrajinske vlade, sakupljena su djela najznačajnijih umjetnika suvremene naive iz Belgije, Čehoslovačke, Engleske, Francuske, Grčke, Haiti, Holandije, Italije, Njemačke, Poljske. Jugoslavija "koja je dala niz prvorazrednih talenata naivne umjetnosti" (citiram katalog ove galerije) zastupana je sa jedanaest autora čija su djela i reproducirana u bogato opremljenom katalogu ove galerije.

Ovako reprezentativno zastupana naiva iz Jugoslavije u ovoj galeriji je jedan vrlo značajan doprinos objektivnoj valorizaciji naše naive u međunarodnim razmjerima.

Galerija u Neusu priređuje individualne izložbe objektivno afirmiranih umjetnika - naivaca iz raznih zemalja.

Svaka izložba je popraćena katalogom sa studijski danom ocjenom i valorizacijom autora umjetnika - naivca. Bilo bi poželjno da se među katalogima ove galerije doskora nađu i katalogi izložaba naših umjetnika - naivaca.

B.

M E M O R I J A L

OSKAR KOKOSCHKA - DOKUMENTATIONSCENTRUM

U ljetu 1973. godine svečano je otvoren u gradu Pöchlaru u Doljnjoj Austriji O s k a r K o k o s c h k a - D o k u m e n t a t i o n s c e n t r u m. Već same dugogodišnje pripreme, stručne rasprave o koncepciji i zadatku ovog memorijala, radovi na objektu - rodna kuća Oskara Kokoschke - zatim svečano otvorenje i prigodna publikacija daju dovoljno informacija po kojima se može naslutiti značenje ove ustanove i akcenat koji je dan na ovu novo osnovanu i otvorenu ustanovu i na koncepciju i perspektivu njezinog rada.

Gotovo dvadeset godina predradnji za osnivanje ovog Memorijalnog instituta - Dokumentacionog centra - daju garanciju da je osnivanje ove nove ustanove rezultat iskristalizirane koncepcije i rezona njezinog postojanja. Po tome se može i suditi očekivanja koja su postavljena na ovu "jednu od novo osnovanih ustanova od najvećeg značenja za nauku i kulturu za cijelu Austriju i za doprinos Austrije općoj kulturnoj zajednici...".

Povodom otvorenja ovog Dokumentacionog centra kao ustanove i memorijala jednoj u svjetskim razmjerima značajnoj ličnosti ne samo suvremene likovne umjetnosti nego i kulturnog i političkog života uopće, izdana je publikacija, sa prilogima od nekoliko autora, u kojoj je dana koncepcija i zadaci novo otvorene ustanove. "Značenje i djelatnost Oskara Kokoschke kao ličnosti i kao likovnog kulturnog i političkog radnika" iz širokog aspekta ove tematike je i direktiva i osnov i okvir tematike, sadržaja i zadataka ove nove ustanove. Po ovako postavljenim zadacima ove nove ustanove može se shvatiti značenje koje je dato ovoj ustanovi i očekivanja koja se mogu naslutiti i opravdati.

Smatramo da je značajno i to da je u strukturu organizacije ove ustanove unešen još jedan faktor, a to je stručni organ sa ličnostima izvan ustanove - Kuratorij za stručna pitanja i probleme rada i djelovanja ove ustanove. Na čelu Kuratorija je Prof.dr R. Feuchtmüller (profesor muzeologije na Univerzitetima u Beču i Grazu i direktor muzeja u Beču) sa još pet članova kulturnih i naučnih radnika zainteresiranih za tematiku ovog memorijala.

Dokumentacija sa bibliotekom, hemerotekom, fototekom i drugim materijalima, kao glavni nosilac rezona postojanja ove ustanove, i nosilac studijske tematike ima zadatak da sakupi svu primarnu i sekundarnu literaturu vezanu za ličnost Oskara Kokoschke, za njegovo vrijeme, za njegov krug, njegov utjecaj, njegove literarne teoretske i kulturnopolitičke napise, kao i svu literaturu vezanu za problematiku i polemičnost tema vezanih za rad i djelovanje Oskara Kokoschke. Želja i namjera je prikupiti svu literaturu sve publikacija koje obrađuju djela ovog autora bez obzira na kojem su jeziku štampane a koja po svom broju i opsegu danas već predstavljaju jednu kompletnu institutsku biblioteku - bezbroj monografija, kataloga izložaba, prikaza, recenzija, studija, članaka u časopisima i dnevnoj štampi i konačno bezbroj izdanja reprodukcija njegovih djela - štampanih u svim zemljama i na svim jezicima svijeta.

U zadatku ustanove od posebnog značenja je i sva prepiska Oskara Kokoschke sa ličnostima svog vremena po kojoj se može rekonstruirati i dokumentirati aktivnost ove ličnosti i njegov utjecaj na likovni, kulturni i politički život.

Tek na bazi prikupljen dokumentacije moći će se dati kompleksna biografija i objektivno valorizirati ličnost Oskara Kokoschke danas ovog već 98 godina starog još uvijek svježeg likovnog stvaraoča.

Zbirka grafike Oskara Kokoschke koja je sakupljena u ovom memorijalu je osnovna građa za tematske i povremene izložbe koje se priređuju u uređenom izložbenom prostoru ove ustanove. Izložbe do sada priređene su: - Skice i nacrti za kazališne scene, - Crteži i projekti za kazališne kostime, - Pastelni crteži i skice, - Crteži i skice iz Helade, - Litografije -.

Već prvi kratak period javnog rada i djelovanja ovog Dokumentacionog centra pokazuje opravdanost njegovog osnivanja i postojanja. Kroz par mjeseci preko 2.800 zainteresiranih posjetilaca došlo je u Pöchlaru sa konkretnim interesom za materijale u ovom centru. Od ovih preko polovine bili su iz Njemačke, Švicarske, Holandije i Francuske.

Ono što danas dokazuje ovom centru punu opravdanost njegovog postojanja je činjenica "da ni jedan posjetilac koji dolazi ovamo sa interesom i pitanjem za određenu tematiku vezanu za temu memorijala ne odlazi bez odgovora, bez informacija i bez uputa koje mu opravdavaju trud da je došao u ovaj centar.."

Rezimirajući stručne rasprave i dileme prije osnivanja i iskristaliziranu koncepciju ovog osnovanog Dokumentacionog centra vezanog tematski za ličnost slikara Oskara Kokoschke - nameće nam se misao o p r o b l e m i m a m e m o r i j a l n i h m u z e j a i z b i r k i koji stoje bez koncepcije i bez pravog, punog i kompleksnog sadržaja.

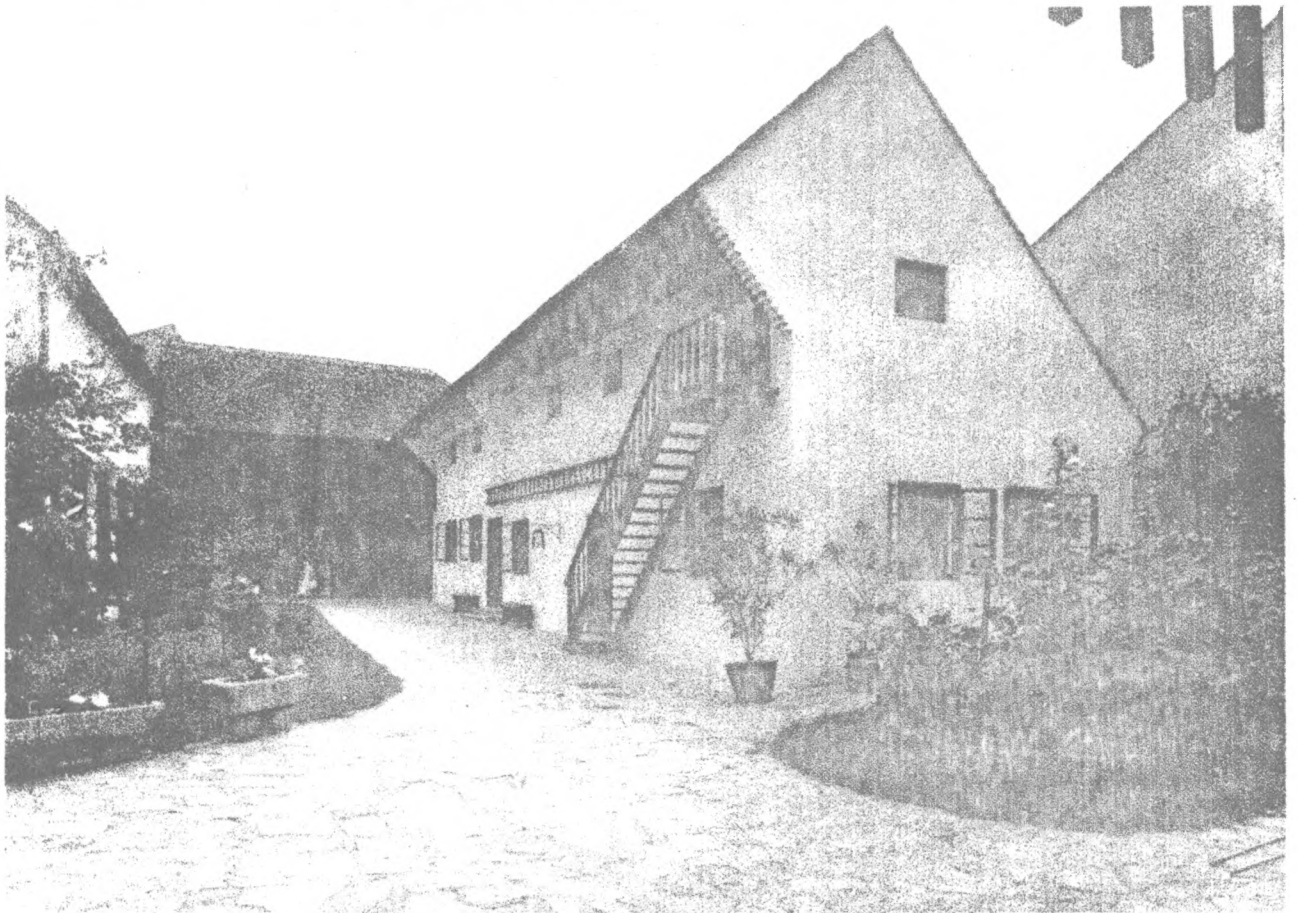
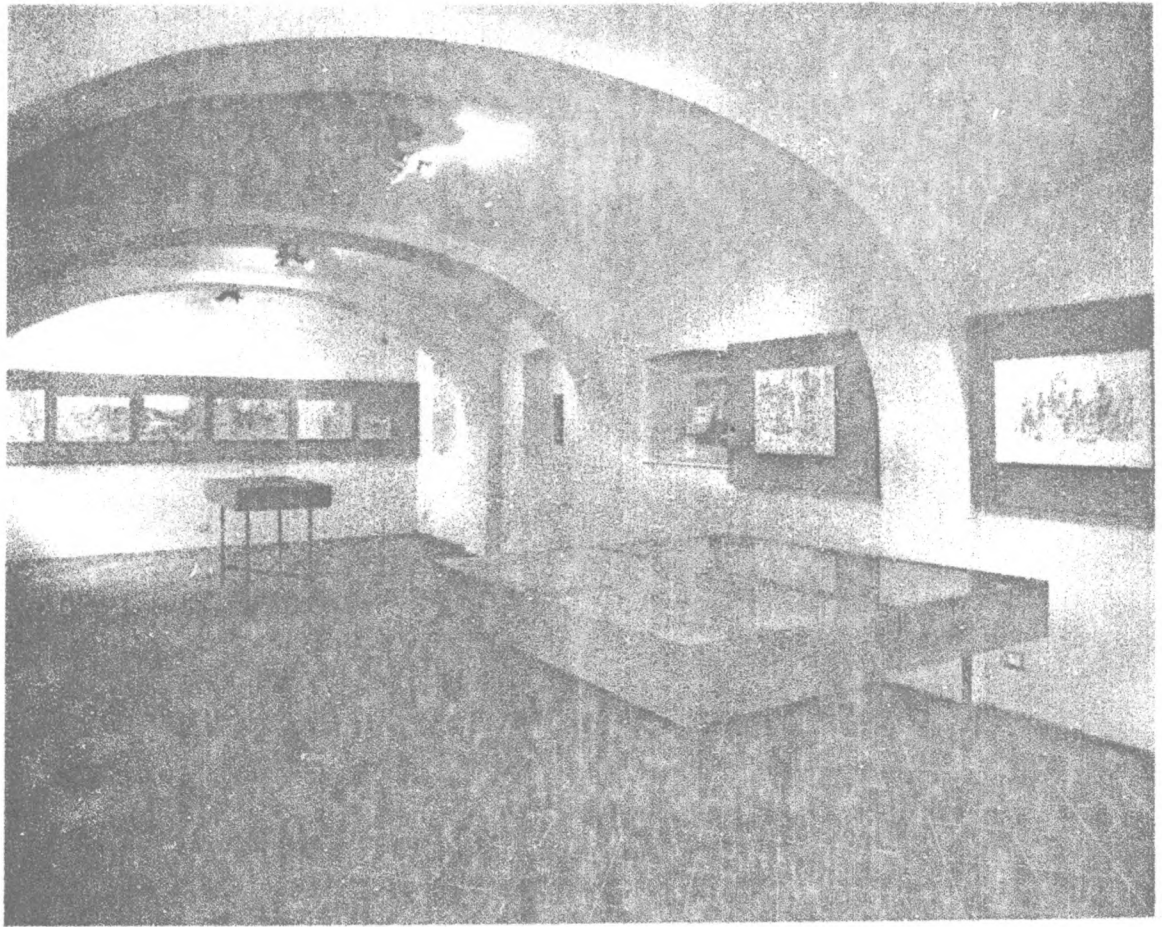
Osnivajući i postavljajući jednu muzejsku memorijalnu zbirku vezanu za jednu ličnost ili jedan događaj postavlja se uglavnom ograničeni zadatak - dati ambijent iz kojega je dotična ličnost izrasla, a što je vjerojatno moralo imati utjecaja na njegov životni opus, ili dati ambijent u kojem je dotična ličnost stvarala što je sigurno dalo i okvir njegovog stvaralačkog rada i djelovanja.

Uz to je obično vezana dokumentacija koja daje i vizuelne informacije o djelovanju, stvaranju i značenju dotične ličnosti.

Ili su memorijalne zbirke vezane za određene događaje - daje se informacije preko vizuelnih elemenata, fotografija, dokumenata i predmeta o toku zbivanja i značenju toga događaja.

Memorijalne zbirke, u većini slučajeva, postavljene su tako da se kroz ove zbirke posjetilac prošće, da u vremenu od cca jednog sata dobije informacije i one najosnovnije spoznaje o temi ovog memorijala - o ličnosti ili događaju - i time je uglavnom opseg informacija završen. Tu je i granica mogućnosti pružanja informacija koje je ovakova memorijalna zbirka u mogućnosti i u stanju pružiti.

Postavlja se pitanje kome su ove memorijalne zbirke namijenjene i koga mogu zadovoljiti. Da li je taj memorijal time izvršio svoju funkciju, namjenu i misiju, da li se o tom memorijalu može i više reći, da li je potrebno pružiti i šire, dublje, konkretnije i kompleksnije informacije o toj temi - i kamo uputiti zainteresiranog posjetioca koji o toj temi želi više znati.

Oskar Kokoschka - Dokumentationszentrum

Nije li tema ovog memorijala, i sam memorijal, tek iniciranje za produbljivanje problematike ove teme. Ako je jedna ličnost ili jedan događaj toliko značajni da opravdavaju muzeološku obradu i postav memorijala vezanog za tu ličnost ili taj događaj onda je i opravdano pitanje - da li je skučeni opseg prostora u kojem je postavljena memorijalna zbirka i ograničena tematika ekspozicije (što je uglavnom uvjetovano prostorom) dovoljno da bi se dala prava slika i pružilo posjetiocu mogućnosti za priznanje spoznaje o kompleksnim vrednotama koje su vezane za temu i koje će posjetiocu opravdati isticanje ovog memorijala.

Analizirajući muzeološku koncepciju memorijalnih zbirki u svijetu i kod nas ističe se SPOMEN-MUZEJ II-KONGRESA KPJ U VUKOVARU.

Muzej je postavljen u istoj zgradi i u istom prostoru u kojem se održavao kongres. Novi postav, kojega su povodom 50-godišnjice kongresa (1920-1970) realizirali Mr Vlado Horvat - Pavle Franković - arh. Đuka Kavurić, ima svoje specifičnosti koje je vrijedno istaknuti.

Sam postav muzeja koji daje iscrpne vizuelne informacije o sadržaju teme završava sa ambijentom koji je namijenjen studijskim informacijama o temi muzeja. Na jednoj zidnoj plohi postavljeni su faksimili novina, listova, časopisa iz vremena koji daju mogućnosti posjetiocu da, bez muke i traženja po arhivu i biblioteci, sa lakoćom dobije uvid u najvažniju štampu toga vremena a pogotovo informacije u štampi o kongresu i prilikama prije i poslije kongresa kojemu je posvećen ovaj memorijal.

Na stolu - kraj kojega posjetilac može obratiti pažnju na ove materijale - su svesci sa faksimilima dokumenata, manifesta, zaključaka zapisnika - materijal važan za informacije i onom posjetiocu koji nema namjere, ni vremena ni interesa da dublje uđe u temu muzeja ali vizuelno spoznaje postojanja tih značajnih dokumenata vezanih za ovaj historijski događaj. Ovi dokumenti daju i jednu određenu impresiju i spoznaju posjetiocu čime se i značenje ovog historijskog događaja u spoznaji posjetioaca daleko dublje upija nego bez ovih dokumenata.

Ovako postavljen izložbeni prostor jednog memorijala, koji u svojoj temi nosi i jednu širu problematiku i nije usko ograničen isključivo na vizuelne elemente, pruža posjetiocu daleko veće mogućnosti za primanje izvjesnih informacija i spoznaje o značenju ovog događaja a time i opravdanost postojanja ovog memorijala kao muzejske ekspozicije.

Listajući po međunarodnim adresarima muzeja od 1960. godine i ovom najnovijem od 1973. godine vidimo da su u međuvremenu memorijalne zbirke novo osnovane u svim zemljama i to u znatnom broju. Dijelom su ovakove zbirke osnovane kao dependanse centralnih odnosno regionalnih muzeja koji daju mogućnosti za studijske informacije o tematici memorijala. Teži je problem sa memorijalnim zbirkama koje stoje kao samostalne ustanove ili vezane za određene nemuzejske forume, ustanove ili poduzeća.

Možda je baš polemičnost postojećih memorijalnih zbirki u svijetu uvjetovalo period od dva decenija da je došlo do konačnog otvorenja ovog memorijala Oskara Kokoschke i do njegove ovako određene koncepcije, organizacije i tematike rada i djelovanja. Vjerujemo da će ovaj novo osnovani memorijal u Pöchlaru-u biti od znatnog utjecaja na ostale ustanove analognog sadržaja u muzejima u svijetu pa vjerojatno i kod nas.

A. Bauer

Oskar Kokoschka - Dokumentation i Pöchlaru Kultur Berichte,
Wien VIII.73 str. 5

Johann Winkler, Heimstatt für einen grossen der Weltkunst
kultur Berichte, Wien XII.1973, str. 4-5.

Begegnung mit Kokoschka. Eine Festschrift zur Eröffnung der
Oskar Kokoschka - Dokumentation Pöchlaru. Red. Johann
Winkler sa priložima nekoliko autora - Pöchlaru 1973.,
str. 1-77. sa 10 tabla reprodukcija.

PRIKAZ SASTANKA OGRANKA ZA SR HRVATSKU
ETNOLOŠKOG DRUŠTVA JUGOSLAVIJE

U Etnografskom muzeju u Zagrebu održan je 24. i 25. siječnja 1974.g. redovni godišnji sastanak Etnološkog društva Jugoslavije, ogranka za SR Hrvatsku.

Na programu sastanka bilo je nekoliko izvještaja odnosno stručnih prikaza vezanih uz etnološku problematiku i to:

Mr. Vitomir Belaj: "Metafizičke spekulacije u etnologiji";

Prof. Dunja Rihtman-Auguštin: prikaz knjige "The ethnological Notebooks of Karl Marx";

Mr. Vlasta Domaćinović: "Neka zapažanja uz etnološke karte";

Prof. Andrija Stojanović: "Ovčarstvo sjevernodalmatinskih otoka";

Prof. Sanja Lazarević: "Tragom braće Seljan u Etiopiji";

Prof. Ana Bećir: "Transportna sredstva Kalifornijskih indijanaca".

Prikazana su također i dva nova etnološka filma uz popratna tumačenja autora: